

ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Харченко А. С.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології

Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Ключові слова: профільне навчання, допрофільна підготовка, особистість, підлітковий вік, професійні інтереси.

Keywords: profile educating, pre-core educating, personality, adolescence, professional interests.

Сьогодні в Україні одним із головних напрямів реформи НУШ є формування мережі старших профільних шкіл. Профільне навчання сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, розвитку творчого, продуктивного мислення учня, його самостійності, здатності приймати рішення, а також формує вміння будувати успішні міжособистісні взаємовідносини. Таким чином, профільне навчання виступає важливою умовою становлення і розвитку особистості школяра.

Допрофільна підготовка здійснюється у 8-9-х класах із метою професійної орієнтації учнів, сприяння у виборі ними напряму профільного навчання в старшій школі. Форми її реалізації – введення курсів за вибором, поглиблене вивчення окремих предметів.

Дослідження особистісних особливостей учнів в умовах профільного навчання та допрофільної підготовки проводили Л. Г. Верьовкіна [1], М. В. Данилова [2], Т. В. Огородова [3], В. В. Рибалка [4], О.Л. Юрчук [5] та інші.

У результаті нашого дослідження було виявлено, що учні математичного профілю характеризуються більшою рівноваженістю, витримкою, наполегливістю, орієнтуванням на реальність і меншою імпульсивністю та схильністю до романтизму. Вони більш практичні, схильні до аналізу та інтелектуальної переробки інформації. Мають розвинене почуття обов'язку. Проте в міжособистісному спілкуванні більш замкнуті; у них частіше виникають труднощі у встановленні безпосередніх контактів.

Учні гуманітарного профілю характеризуються гнучкістю, товариськістю, меншою емоційною стійкістю. Вони життєрадісні, експресивні, мають більш розвинені естетичні інтереси. В них рідше спостерігається невдоволеність собою та самобичування.

Рівень домагань більшості учнів математичного профілю навчання є високим. В учнів гуманітарного класу виявлено середній його рівень. Протилежна тенденція спостерігається стосовно самооцінки. Так, для учнів мате-

матичного класу характерними є низький та середній рівні самооцінки. Натомість більшість учнів гуманітарного профілю мають високий її рівень.

Особистісна спрямованість підлітків пов'язана зі специфікою навчального профілю. Учні гуманітарного профілю відрізняються вираженою потребою у спілкуванні, прагненням підтримувати добрі відносини з однолітками. Вони виявляють стійкий інтерес до спільної діяльності. Учні, які навчаються за математичним профілем, мають більш розвинений інтерес до процесу праці; вони менше спрямовані на взаємодію, схильні до самостійного виконання поставлених завдань.

Нахили до типів професій учнів математичного і гуманітарного класу суттєво різняться і пов'язані здебільшого з навчальним профілем. Інтереси більшості підлітків математичного профілю знаходяться у сфері обчислень, точних розрахунків, роботи механізмів та пристроїв. Найбільш оптимальними типами професій для них виявилися "Людина-знакова система" та "Людина-техніка". Учні гуманітарного класу відрізняються від учнів "математиків" прагненням до витонченості, творчості, безпосередньої міжособистісної взаємодії. Типами професій, які найбільше відповідають їх інтересам, є "Людина-людина" та "Людина-художній образ".

Отже, допрофільна підготовка є важливою умовою формування специфічних психологічних особливостей особистості підлітків. Для успішного розвитку і становлення особистості підлітків під час допрофільної підготовки є здійснення психологічного супроводу. Тому одним з найважливіших завдань є запровадження системи психологічного супроводу особистісного розвитку підлітків в умовах допрофільної підготовки та розробка його концептуальної моделі, що й буде перспективою нашого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вережкина Л.Г. Специализированное обучение как фактор формирования ценностных ориентаций учащихся. Автореф. дис. ... канд. психол. наук. М., 2006. – 26 с.
2. Данилова М.В. Профессиональное самоопределение подростков в свяи с интеллектуально-личностными особенностями и социально-семейной ситуацией развития. Автореф. дис. ... канд. психол. наук. Спб., 2009. – 24 с.
3. Огородова Т.В. Психологические характеристики творческого мышления учащихся профильных классов. Автореф. дис. ... канд. психол. наук. Ярославль, 2006. – 22 с.
4. Рибалка В.В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників / В.В. Рибалка // За ред. Г.О. Балла. К.: ГПППО АПН України, 1998.– 160 с.
5. Юрчук О.Л. Некоторые особенности личностного развития учащихся различных образовательных профилей // Профильная школа. 2007, № 3. С.16 – 21.